

NAJAARSTREK TEN OOSTEN VAN DE STAD UTRECHT 2013

Anton Schortinghuis

2013 is voor de trektellers een bijzonder jaar geworden. Na meer dan 20 jaar vanaf de renbaan in De Uithof te hebben geteld, viel uiteindelijk het doek over deze locatie. Werkzaamheden en de daarmee gepaard gaande verstoring noopten ons uit te zien naar een andere plek. Een locatie die bereikbaar moest zijn en bovendien aansloot op de trekbaan over De Uithof. Er is gekozen voor de Jacobssteeg bij De Bilt, een plek met veel uitzicht (dat was voor sommige van De Uithof-veteranen wel even wennen in het begin) en met een trektelgeschiedenis. Eckhart Heunks stelde mij telverslagen van deze plek, toen nog Biltse Grift genaamd, beschikbaar vanaf 2001.

Resultaten

Telpost	Uithof	Uithof	Uithof	Uithof	Jacobssteeg	Uith. + Jac.
Jaar	2010	2011	2012	2013	2013	2013
Teluren	58,35	60,08	61,57	15,31	63,35	78,66
Tellers	10	16	15	6	27	27
Soorten	74	89	87	39	82	85
Aantal	19.610	25.768	24.428	1.992	40.518	42.510

Tabel 1 Resultaten 2010 t/m 2013. Aantal = totaal aantal getelde vogels.

Er is in de telperiode tussen 17 augustus en 20 november 27 keer geteld, waarvan acht keer vanaf de renbaan in De Uithof en 19 keer vanaf de Jacobssteeg. Nooit eerder werden er zoveel uren gemaakt in het telseizoen. De weersomstandigheden, die doorgaans redelijk tot goed waren, hebben daar zeker toe bijgedragen. De nieuwe locatie heeft ook een aantrekkende werking gehad. Met meer tellers op de post kom je vanzelf in de verleiding nog even door te gaan. De angst van iedere trekteller is dat juist die ene krent langs vliegt, net nadat je bent weggegaan. Dan blijf je liever nog even.

Het aantal soorten van De Uithof was laag. Er is daar alleen in een deel van augustus en een deel van september geteld. Toch leverde die korte periode nog aardige aanvullingen op voor de soortenlijst, bijvoorbeeld boomvalk, tapuit, paap en duinpieper.

Er zijn enkele data die er uit springen door matige, en/of slechte weersomstandigheden. Tellingen die gedeeltelijk de mist in gingen, waren die van 16 oktober, 2, 13 en 16 november. Op 16 november bleef het zicht horizontaal royaal onder de 200 meter. Naar boven toe was het nog veel minder.

De telling van 28 augustus werd ernstig verstoord door het lawaai van werkzaamheden. Het demonteren van betonplaten met pneumatische apparatuur doet

geen recht aan het fijn besnaarde gehoor van een trekteller. Wel heel grappig dat de sonore bas van een rondvliegende raaf het nog net won van de mechanische herrie.

De top tien van 2013

In tabel 2 staat de top tien van de meest waargenomen soorten van de afgelopen jaren.

	Uithof 2011	aantal	Uithof 2012	aantal	Uithof/ Jacobssteeg 2013	aan tal
1	Spreeuw	3883	Spreeuw	5097	Spreeuw	9706
2	Houtduif	3186	Vink	3469	Vink	7820
3	Koperwiek	2781	Gr. gans	1884	Gr. gans	4196
4	Vink	2449	Koperwiek	1545	Houtduif	3114
5	Gr. gans	2128	Sijs	1158	Kolgans	2259
6	Kolgans	1731	Graspieper	1124	Kramsvogel	2138
7	Kievit	1425	Veldleeuwerik	1013	Koperwiek	2046
8	Kokmeeuw	920	Boerenzwaluw	975	Veldleeuwerik	1686
9	Sijs	911	Houtduif	958	Aalscholver	1152
10	Graspieper	811	Kokmeeuw	927	Gans spec.	1011

Tabel 2 Top tien van de meest waargenomen soorten in de jaren 2011 t/m 2013.

De top tien van 2013 is een samengestelde top tien. Wie de eindklassering van dit jaar vergelijkt met de eindklassering van de twee voorgaande jaren, ziet twee nieuwe soorten opdoemen: de kramsvogel en de gans spec. De kramsvogel begon pas vanaf begin november echt door te komen. In november hebben we bij iedere telling stevige groepen "tjakkers" gehad.

De spec. ganzen scoorden ook hoog dit jaar. Wellicht is dit een "Jacobssteeg effect". Door het betere uitzicht zie je ook meer "ver weg groepen", die niet altijd te benoemen zijn.

Door de samenvoeging van gegevens van de beide telposten gaat het eigene van iedere plek een beetje verloren. Op de renbaan zagen we onder andere boomvalk, zilvermeeuw, duinpieper, tapuit en paap. Bij de Jacobssteeg werd een wespendifie gezien. Die ontbreekt overigens in het teloverzicht omdat ik op 29 augustus, de dag van de waarneming, nog niet wist dat de Jacobssteeg weer een telpost zou worden. Wie geïnteresseerd is in de totalen van iedere telpost apart, verwijst ik naar de website www.trektellen.nl.

De telpost

Telpost Jacobssteeg bevindt zich aan de Jacobssteeg op de hoogte waar dit pad de Biltse Grift kruist. Vanaf de Utrechtseweg in De Bilt kun je tegenover restaurant De Biltse Hoek de Jacobssteeg in (dus aan de zuidkant van de Utrechtseweg). De telpost ligt op 300 meter afstand vanaf het begin van het pad. In principe wordt iedere zaterdag vanaf een halfuur voor zonsopgang geteld. In

ieder geval tien kwartier lang, maar doorgaans blijven we wat langer zitten. Daarnaast zijn er ook midweekse tellingen, maar op dit moment is nog niet duidelijk op welke dagen er geteld gaat worden. Via het UVN (Utrechts Vogelnet) en de website van de Vogelwacht zal dit nog bekend worden gemaakt. Een vast onderdeel van het trektellen vormt de deelname aan de European Birdwatch. Ook dit jaar hopen we daar op 4 oktober aan mee te doen.

Tenslotte

Hoewel er sprake is van een vaste kern van tellers, blijken steeds vaker "losse" vogelaars een keer aan te waaien. Deze ontwikkeling juichen we van harte toe. Iedere geïnteresseerde is van harte welkom. Speciale kennis is niet vereist. Voor niet-ingewijden kan trektellen saai zijn (voor ingewijden trouwens ook). Wie er voldoening aan beleeft om een klein groepje mezen uit de blauwe hemel te plukken of zich kan verbazen over de grote groepen kramsvogels die ineens nonstop door (t)jakkeren, is op een telpost aan het goede adres.

Ijsvogel - Jan van der Greef

Overigens zijn er op de "dode" momenten altijd nog de plaatselijke vogels die voor afleiding zorgen: een waterral die langs de oever van de Biltse Grift scharrelt, een ijsvogel die bijna iedere telling laat zien waarom de blauwe schicht een toepasselijke bijnaam is of een havik die voor paniek onder de houtduiven en kieviten zorgt. Je kunt de vogeltrek in cijfertjes vangen; de beleving ervan blijft een subjectief gebeuren.